

Llibre d'actes
*del Consell i jurats
de la vila d'Alzira*

(1388 – 1397)

Edició a cura
d'Aureliano J. Lairón Pla i Salvador Vercher Lletí

VNIVERSITAT
E VALÈNCIA

2017

*f*onts històriques valencianeS

*Directors de la col·lecció
Antoni Furió i Enric Guinot*

© Aureliano J. Lairón Pla i Salvador Vercher Lletí, 2017

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2017

Disseny de la col·lecció: J.P.

Il·lustració de la coberta:

Retaule de Sant Silvestre (1597), Ajuntament d'Alzira,
Saló Noble de Sessions (detall)

Maquetació: Inmaculada Mesa

ISBN: 978-84-9134-198-7

Dipòsit legal: V-2564-2017

Impressió: Guada Impressors, SL

*I*ntroducció

Veritablement, Alzira gaudeix d'un dels arxius valencians de caràcter local on la documentació que s'hi conserva és notable, en part per la importància de la ciutat, i en part per l'antiguitat i la seqüència de les sèries documentals. No és molt habitual que els arxius municipals d'àmbit valencià compten amb una documentació de caràcter històric, amb una seriació i diversitat que abaste diversos segles. Afortunadament aquest no és el cas d'Alzira. La localitat més important de la Ribera del Xúquer, el seu govern local, ha atresorat al llarg de diverses centúries un conjunt de documents relatius a la gestió municipal del seu territori, i altres papers d'institucions ja desaparegudes, que fan que el seu arxiu supere l'àmbit purament local per convertir-se en dipòsit documental d'abast quasi comarcal. Una simple i ràpida ullada als instruments de descripció reafirma el que diem.¹

En un país, el del Xúquer, on les reiterades inundacions, algunes d'elles de dramàtiques conseqüències, han tingut com a un dels principals efectes fer desaparèixer gran part de l'antic patrimoni documental que s'hi custodiava, ha estat un vertader milacre, per no dir una aventura, que hagen perviscut fins nosaltres papers i pergamins d'època medieval. Alguns d'aquests es remunten als segles XIII, XIV i XV, i afortunadament també han sobreviscut a la incúria d'alguns dels seus custodiadors, a guerres i revolucions, o a les adverses condicions mediambientals d'alguns dels seus dipòsits. Si més no, ha estat una felïç proesa.

¶¹ José M.ª PARRA BALLESTER, *Catálogo del Archivo Municipal de la ciudad de Alcira. Primera parte*, Alzira, Ajuntament d'Alzira, 1961. ÍDEM: *Catálogo del Archivo Municipal de la ciudad de Alcira.*

Segunda parte: gobierno, Alzira, Ajuntament d'Alzira, 1971. Aureliano J. LAIRÓN PLA i Salvador VERCHER LLETÍ, *Guia de l'Arxiu Municipal d'Alzira*, Alzira, Ajuntament d'Alzira, 1998.

Si hui a Alzira compta amb un patrimoni documental tan antic en part ha estat també perquè les autoritats municipals sabien dels valor que comportaven els papers que custodiaven en les seues prestageries. Els municips de la ciutat eren conscients que els documents que guardaven transmetien una legitimitat, i eren garants de béns i drets, alguns d'ells aconseguits amb sacrificis.

Del conjunt de documentació medieval que es custodia a l'Arxiu Municipal d'Alzira, a més dels pergamins que es retrotrauen els més antics a l'època de Jaume I, destaquen les ordinacions i alguns còdexs, i sobretot la sèrie d'actes del consell municipal.

Efectivament, la conquesta del regne de València, i sobretot la transportació d'una nova societat a un nou territori, tot plegat permeté al rei tenir un mena de laboratori per assajar noves polítiques de govern, per això el monarca assolí una legislació i una organització pròpia per a les noves terres conquerides a València. Així, Jaume I creà el municipi valencià el 1245, model que estendrà a les viles més significatives del seu nou reialme. I que, per altra part, prompte traslladarà a les grans ciutats de la Corona: Montpeller (1246), Barcelona² (1249), Mallorca (1249), Lleida (1264), Saragossa³ (1272) i Perpinyà (1273).

Pel que fa a les terres valencianes, la Corona s'havia reservat per a si una sèrie de localitats i castells estratègicament ubicats, i així mateix caps de governació dels seus termes, alguns d'ells d'extensions considerables. D'aquesta manera, les viles reials es convertirien en la carcassa del regne, i sobre moltes d'aquestes noves realitats poblacionals (no totes) la jurisdicció que s'implantà fou la del *Custum de València*, més tard anomenada, *els Furs*, la qual sancionava aquesta nova institució local de govern

Una de les beneficiàries d'aquest nou règim municipal i dels furs va ser la vila d'Alzira ja des d'un temps molt primerenc. Efectivament, els veïns d'Alzira disposaven ja des de mitjan segle XIII d'una personalitat jurídica propia, si més no comptem amb dos documents que així ho acrediten, un de 1249 i un altre de 1255. I això esdevenia fruit de la identificació que el mateix sobirà feia del caràcter d'*universitats*⁴ per als veïns d'Alzira, és a dir, el reconeixement d'una col·lectivitat veïnal amb capacitat de dirigir-se al rei i amb potestat de negociar i

¶² Josep M.ª FONT RIUS, *Jaume I i la municipalitat de Barcelona*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 1977. ¶³ Àngel CANELLAS LÓPEZ, *Colección diplomática del Concejo de Zaragoza. I Años 1119-1276*, Saragossa, Ayuntamiento de Zaragoza, 1972, vol. I, pp. 237-238. ¶⁴ «*Noverint universi quod nos Iacobus ... per nos et omnes nostros concedimus et damus vobis universis probis hominibus et habitantibus ville de Algezira...*» (1249, agost 2), Ambrosio HUICI MIRANDA i María Desamparados CABA-

NES PECOURT, *Documentos de Jaime I de Aragón. II (1237-1250)*, València, Anúbar, 1976, vol. 2, doc. núm. 506, pp. 317-318. «*Noverint universi, quod Eximius Petri de Arenoso, tenens locum domini regis in Regno Valencie, et ex parte et auctoritate ipsius qua fungimur, concedimus vobis universis hominibus et pullatoribus Algezire...*» (1255, juny 16), M. Miguel GUAL CAMARENA, *Estudio histórico-geográfico sobre la Acéquia Real del Júcar*, València, Institució Alfons el Magnànim, 1979, p. 99.

sol·licitar per mitjà de privilegi quotes de gestió i decisió d'assumptes que els afectaven directament.

Una altra figura clau en el consell municipal era el notari-escrivà del consell, açò és, aquell funcionari que posava per escrit i autenticava les deliberacions i acords adoptats per l'òrgan de govern local. Pràcticament, l'endemà de la conquesta de la ciutat de València, el rei concedia als notaris que poguessen redactar instruments públics al regne de València.⁵

Les resolucions establertes pel consell municipal eren escrites i enregistrades pel notari-escrivà de la sala del consell entre els altres actes privats amb els quals conformava el seu protocol notarial. La ciutat de València és un dels primers llocs on els acords que prenién els membres del consell municipal foren compilats en un registre o llibre *ad hoc*, sembla que ja al final del segle XIII.⁶ No obstant això, els documents que s'han conservat són una mica posteriors, de després de l'incendi de la casa de la ciutat, de 1306. El primer dels llibres d'actes del consell municipal de València conservat, més coneguts com manuals de consells, data dels anys 1306 a 1326,⁷ amb una factura física similar als llibres notals dels notaris.

Molt possiblement va ser durant el tercer quart del Tres-cents quan els escrivans que regien les escrivanies dels jurats de les principals i més significades viles del regne⁸ començaren a elaborar una sèrie de registres o protocols d'actes *ad hoc*, on compilar si no tots els documents relatius a l'activitat administrativa i de gestió que emanaven d'un sol actor, la universitat de la vila, sí els més rellevants.⁹ Encara que els llibres dels actes dels jurats i consell municipal d'Alzira tenen un punt de partida molt concret, en l'any de juraderia de 1388-1389, desconeixem si el del referit any és el primer reunit en un sol registre, o si, en canvi, n'hi hagué algun altre d'anterior que no s'ha conservat. Pensem que una localitat en què sol mirar-se Alzira, de cara a algunes actuacions, és la ciutat de Xàtiva, i en aquesta els registres de llibres d'actes conservats comencen en 1376. Podia haver-se produït un efecte de «contagi». A més a més, pel que fa a Alzira, podríem ser més precisos: de l'any 1380-1381, s'ha conservat un llibre de contractes de la universitat de la

¶⁵ «*Per nos et nostros statuimus, ordinamus, concedimus vobis universis et singulis notariis civitatis Valencie et universitati vestre [...]*», Josepa CORTÉS ESCRIVÀ, *Liber privilegiorum civitatis et regni Valencie*, València, Publicacions de la Universitat de València, 2001, doc. núm. 6 (1239, noviembre 22), pp. 98-99. ¶⁶ Segons Tramoyeres «parece comenzaron de un modo regular y uniforme a fines del siglo XIII», Luis TRAMOYERES BLASCO, «El primer libro de actas municipales. ¿Es el de Valencia?», *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*, núm. 8-9 (Madrid, 1903), p. 84. ¶⁷ *El primer manual de consells de la ciutat de València (1306-1326). Estudi i transcripció*. Vicent Anyó Garcia, València, Ajunta-

ment de València, 2001. ¶⁸ Sobre l'escrivania de la vila d'Alzira podeu consultar: Sandra BERNA-BEU BORJA, «L'escrivania municipal d'Alzira i la seua regència als segles XIV i XV», dins *Actes de la XVI^a Assemblea d'Història de la Ribera del Xúquer. Albalat de la Ribera, 24, 25 i 26 d'octubre de 2014* (en premsa). ¶⁹ L'arxiu històric de la ciutat d'Oriola custodia actes del consell municipal des del 1353, a Elx se'n conserven des de 1371, a Castelló de la Plana des de 1374, a Xàtiva des de 1376, a Vila-real des de 1377, i els de Gandia són del final del segle XV. Vid. Alfred BOLUDA PERUCHO, *Els Manuals de Consells medievals de Xàtiva 1376-1380*, València, Diputació de València, 1999.

vila amb estructura física de notal¹⁰ i el primer llibre d'actes dels jurats i consell és de 1388-1389. Així, nasqueren el que en Alzira es denominà en aquella època *protocollum notularum et aliorum actuum honorabilium concilii et iuratorum ville Algezire...*, i, més modernament, llibres d'actes dels jurats i consell.

A l'Arxiu Municipal d'Alzira s'han conservat 6 llibres d'actes del segle XIV. En aquesta publicació s'editen els tres primers volums amb una cronologia que va des de l'any 1388 a la meitat de 1397. La resta de registres del susdit segle correspon als anys 1397-1398, 1398-1399 i 1399-1400. Si volguérem buscar documentació emanada pel consell municipal d'Alzira anterior a 1388, data del primer llibre d'actes, hauríem de cercar-la en els llibres dels establiments i ordenacions de la vila, una compilació de normes d'obligat compliment dictada pel consell municipal que recull textos dispositius des de 1344 fins 1540.¹¹ Així mateix, en el ja referit llibre de contractes de la universitat d'Alzira de l'any 1380-1381¹² i en la sèrie denominada «pergamins comuns», que en reuneix 434 datats d'entre 1315 i 1631, d'ells una seixantena anteriors a la data de redacció del primer llibre d'actes.

Els llibres que recullen les actes de les deliberacions i/o acords dels consells municipals del territori valencià reben diversa denominació depenent de la seua localitat. Els més antics són els de la primera entitat municipal del país, els de la ciutat de València,¹³ de 1306, els quals es denominen *Manuals de consells*; a Oriola la sèrie d'actes s'inaugura amb el més antic, que és de 1353 i rep el nom de *Contestador*; a Elx, des 1371 figuren com a *Libre d'Ordinacions del Consell*; a Castelló de la Plana són els *Llibres de Consell* (des de 1374); a Xàtiva,¹⁴ el més antic abraça l'any 1376, com a *Taula de tots los Actes e Concells*; a Vila-real, des de 1377, com a *Libre dels notaments de consell*; a Alcoi com a *Libre de letres e proceyments e actes* (1411). En canvi, els llibres d'actes d'Alzira es denominaren en aquella època *protocollum notularum et aliorum actuum honorabilium concilii et iuratorum ville Algezire...*

Aquests llibres, que recullen les ordenances i acords adoptats pels jurats i consell municipal, mantenen unes característiques formals durant tot el període cronològic estudiat. No es tracta de llibres elaborats en pergamí (sols les cubertes, amb la reutilització de pergamins que contenen una altra informació), sinó en paper, redactats pel notari-escrivà municipal, sense decoracions ni lletres capitals, ni utilització de colors per a diferenciar títols o parts inicials dels ítems. No són llibres de luxe. Es tracta de llibres de gestió, d'utilització quotidiana-

¶¹⁰ AMA, *Llibre de contractes de la universitat de la vila d'Alzira rebuts per Miquel Vendrell, notari, referents a l'any 1380-1381, i per Innocent de Moya, notari, referents a 1398-1399*; 040/16. ¶¹¹ Aureliano J. LAIRÓN PLA (ed.): *Libre de diverses statuts e ordenacions fets per lo Consell de la vila de Algezira*. València, PUV, 2001. ¶¹² AMA, *Llibre de contractes de la universitat de la vila d'Alzira rebuts per Miquel*

Vendrell, notari, referents a l'any 1380-1381, i per Innocent de Moya, notari, referents a 1398-1399; 040/16. ¶¹³ *El primer manual de consells de la ciutat de València (1306-1326). Estudi i transcripció*. Vicent Anyó García, València, Ajuntament de València, 2001. ¶¹⁴ Alfred BOLUDA PERUCHO, *Els Manuals de Consells medievals de Xàtiva 1376-1380*, València, Diputació de València, 1999.

na mentre la informació que contenen serveix administrativament als interessos del municipi. Per això apareixen contínues anotacions marginals, texts afegits, correccions i ratllades, etc.

El primer llibre d'actes del consell porta la signatura arxivística 03/1. El seu arc cronològic va des del 6 de juny de 1388 fins al 28 de juliol de 1389. Es tracta d'un volum, possiblement enquadrinat amb coberta original, ja que aquesta és un pergami datat el 1344, que havent perdut el seu valor administratiu, fou reaprofitat per a fer les cobertes del llibre. Consta d'un centenar de fulls de paper, no tots escrits, ja que n'hi ha alguns amb blancs en mig. El manuscrit apareix numerat originàriament en números romans, encara que ha estat renumerat contemporàniament en xifres aràbigues, amb llapis, a la part superior dreta dels fulls. Resta dividit en 4 quaderns. El manuscrit mesura de 220 a 225 mil·límetres d'alt per 150 a 155 mil·límetres d'ample cada full. El document té caràcter de registre d'aquells actes i documents importants rebuts, com ara algunes cartes reials, les quals es copien en el volum. L'autor físic de manuscrit és el notari Guillem Mir, ja que intel·lectualment és el consell municipal o algun dels seus oficials.

El següent volum que li segueix amb antiguitat duu la signatura 03/2. Els seus escrits van des del 7 de juny de 1394 fins el 29 de maig de 1395. Volum de 67 fulls de paper, de 227 mm d'alt per 150 mm d'ample. Amb coberta de pergami original de l'època, no s'ha emprat un pergami escrit reutilitzat. La primera fulla del manuscrit presenta pèrdua de suport escripturari que afecta a la zona superior dreta de la fulla, tot just en la zona escrita del foli. Els fulls estan numerats per una mà molt posterior amb xifres aràbigues escrites amb llapis. Els fulls dels folis 37, i del 64v al 67v resten en blanc. El registre fou redactat per Bernat Crexell, notari que ocupà el càrrec d'escrivà del consell en el període adés esmentat.

Pel que fa al tercer i darrer volum d'actes d'aquesta edició de fonts, porta la signatura 03/3. Els escrits que s'hi contenen s'estenen des del 24 de maig de 1396 fins el 6 de juny de 1397. Volum de 6 quaderns, amb 83 fulls de paper, de 225 mm d'alt per 160 mm d'ample, amb coberta de pergami que no abasta tota la fulla. Els fulls estan numerats per una mà molt posterior amb aràbics escrits amb llapis, respectant (a diferència de l'anterior), els fulls en blanc.

Els tres llibres que integren la present edició, tots tres datats en l'any de la Nativitat (25 de desembre), enregistren una varietat de distints tipus documentals en el corresponent registre dels acords del consell. És per això que, a més de les actes de les sessions dels consells, redactades en el seu format privatiu, açò és, amb indicació de la data de la reunió, assistents a la mateixa, i acords adoptats, també hi ha d'altres documents que, sense correspondre a resums de consells, també hi són. En efecte, el mot «actes» en la nostra llengua és polisèmic i designa, a més d'allò que acabem d'indicar, una sèrie de fets realitzats. D'ací el nom dels documents. Així, aquests primitius llibres d'actes del consell municipal d'Alzira també enregistren el bestiar assegurat a les carnisseries de la vila, èpoques o rebuts, sentències o definició de comptes, etc.

En resum, el que el lector d'aquesta edició de fonts documentals té al davant és un instrument que no sols hauria de ser útil per als historiadors i estudiosos (que ho és, imagineu-vos que totes les actes dels consells municipals valencians del segle XIV estigueren publicades), sinó que, a més, hauríem de conferir-li un altre valor. Efectivament, un grapat de vells papers, il·legibles per a la immensa majoria de la gent, ben bé poden incrementar l'orgull de pertinença dels veïns d'Alzira, i de gran part de la Ribera del Xúquer a una mateixa col·lectivitat (pensem que durant l'edat mitjana les localitats d'Algemesí, Carcaixent —amb Cogullada— i Guadassuar eren «carrers» externs d'Alzira). El fet de poder visualitzar i «llegir» aquells documents administratius produïts per la primera institució d'una població, la del govern local, no deixa de ser un «miracle», però aquest «cívic». Les actes del consell municipal d'Alzira ací editades, els seus originals que es custodien en l'Arxiu Municipal d'Alzira, no deixen de ser, un element que dóna identitat a la població que viu a Alzira.

Aquest volum no hauria vist la llum sinó fos per una sèrie d'institucions i persones que han mostrat des del primer moment interès en la seua publicació. Així, cal agrair en primer lloc el suport econòmic de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, així com el compromís en l'edició manifestat per l'Excel·lentíssim Ajuntament d'Alzira. Hem de donar les gràcies a Enric Guinot per les encertades correccions, i a Antoni Furió per les seues gestions perquè aquest projecte tingués un final, i a tots dos per haver inclòs aquesta edició en la col·lecció de Fonts Històriques Valencianes. Finalment, hem de reconèixer que el temps que hem dedicat a aquesta edició l'hem restat a la família, per això apreciem la gratitud de les nostres mullers, Rosa i Sole, i de les nostres filles Maria, Anna, i Anna en cedir-nos un temps que no ens pertanyia a nosaltres i sí a elles.

AURELIANO J. LAIRÓN PLA
SALVADOR VERCHER LLETÍ

CRITERIS D'EDICIÓ I TRANSCRIPCIÓ

S'hi han aplicat les normes habituals en la publicació de texts medievals, que tenen com a referent les normes de la col·lecció «El Nostres Clàssics» de l'editorial Barcino, és a dir:

1. Es conserven les grafies tradicionals.
2. Es puntuen i separen els mots segons les convencions i els usos actuals.
3. S'accentua el text d'acord amb les regles ortogràfiques vigents.
4. Es respecten les lletres originals, però regularitzem les grafies i/j, f/s, u/v i c/ç, d'acord amb els usos actuals.
5. Es desenvolupen les contraccions i reduccions.
6. Se substitueix ll per l·l, quan aquestes grafies tenen valor geminat.
7. S'aplica el criteri normatiu de l'ús de majúscules i minúscules.
8. S'usa la dièresi i el guionet d'acord amb la normativa actual.
9. Es despleguen les sigles i les abreviatures. En el cas de noms propis representats per una inicial, es desenvolupa el nom complet entre parèntesi: R(amon).
10. S'empra l'apòstrof d'acord amb la normativa actual.
11. Les formes verbals del verb 'haver': 'ha' 'he', quan no duen la 'h', van accentuades de la següent manera: 'à' i 'é'.
12. S'empra el punt volat per a indicar l'elisió de vocals en aquelles reduccions que no tenen actualment representació gràfica en la normativa actual.
13. Les xifres romanes van en versaleta i entre dos punts: .III.
14. Escrivim en cursiva els textos escrits en llatí o castellà.
15. Les lletres o mots omesos per l'escrivà i indispensables per al sentit van entre parèntesis angulars < >.
16. Les lletres o mots que falten per deteriorament del document o forats van entre claudàtors [abc].
17. Els blancs van entre claudàtors amb tres punts [...].
18. Les notes i mots al marge del document així com els ratllats en el text, van en nota a peu de pàgina.
19. Els interlineats van al seu lloc natural en la frase indicats amb \abc/.
20. La lectura dubtosa d'algun mot s'adverteix mitjançant un signe d'interrogació.

*L*libre d'actes del Consell i jurats
de la vila d'Alzira

N.º 1

(Any 1388-1389)

||^{1r} *Liber protocollus notularum et aliorum actuum [concilii] ville Algezire gestorum in anno a Nativitate Domini millesimo trecentesimo octogesimo octavo.*

Iurati venerabiles Gondiçalbus Lopez de Pomario.

Blascus d'Ozca.

Nicholaus Castello

Bernardus Laurencii.

Et eorum scriba Guillermus Mir.

Consellers:

N'Anthoni Boquet.

En Março Galindo, major.

En Berenguer Venrell.

En Jacme Ponç, notari.

N'Arnau Valls.

En Bernat Aymar.

En Berenguer Fuster, menor.

En Miquel Venrell, notari.

En Berthomeu Ènyech.

En F[rancés] Serinyà.

En Johan Galindo.

En Bernat Falquó, notari.

En Pere Martí, notari.

En Pere Serra.

En Jacme de Martorell, major.

En Pere Gizbert, notari.

En Bernat Çafabrega, notari.
En Guillem Roqua.
En Sanxo de Moya.

¶^{1v} Nos Gondiçalbus Lopez de Pomario,¹ Blasius d’Osca, Nicholaus Cas[tello] et Bernardus Laurencii, notarius, iurati anno presente ville Algezire, [...] facimus, constituimus et ordinamus procuratorem et maiordomum nostrum et universsatis dicte ville anni presentis nostre administracionis vos discretum Bernardum Falco, vicinum dicte ville, presentem, ita quod vos in dicto presenti anno administracionis predicti officii nostri iuraderitis sitis procurator et maiordomus noster et dicte universsatis. Et quod possitis nomine nostro et dicte universsatis quevis bona, debita et iura nobis et vel dicte universsitati pertinencia petere, habere, recuperare et recipere. Et de receptis, apoquas, absoluciones et difniciones et albarana facere et concedere, et eciam in iudicio et extra iudicium agere et defendere quequidem bona et iura manibus vestris proventura vigore presentis procuracionis et maiordomie, et detis et distribuatis vea/ ad mandatum nostrum et non aliter bene, fideliter et discrete ut melius fieri poterit ad comodum et utilitatem dicte universsatis. Faciatis eciam et compleatis omnia alia que dicto vestro officio pertineat legaliter et discrete ad bonum et sincerum intellectum, dolo et fraude retroactis omnimodo. Et nos, auctoritate dicti nostri officii quam fungimur, damus et concedimus vobis super omnibus et singulis supradictis et aliis quibuscumque que exercicio vel expediendi officii vel administracionis vestre predictae pertinerit vel pertinere possint aut debeant liberam, generalem et plenariam admininistracionem et facultatem. Promittentes nos nomine dicte universsatis et ipsam universsitem ratam et firmam habere et inviolabiliter observare qui<d>quid per vos super predictis ad con[...] dicte universsatis factum, gestum aut procuratum extiterit quoquomodo.²

¶^{2r} Ad hec autem ego dictus Bernardus Falquo recipiens et acceptans gratis a vobis dictis venerabilis iuratis procuracionem et maiordomiam predictam sub formis, modis et condicionibus predictis et infrascriptis, promittens et fide bona conveniens vobis dictis venerabilibus iuratis loco et nomine dicte universsatis presentibus et recipientibus, et notario infrascripto ut publice persone hec a me legitime stipulanti et recipienti loco et nomine omnium illorum quorum interest vel intererit, in dicta procuracione et maiordomia et regimine et exercicio ipsius bene et legaliter me habere et omnia alia et singula que officio meo predicto vel michi pro ipso pertinencia exsequi et complere bene et fideliter de toto meo posse et ut melius et utilius possim ad verum, bonum, sincerum et re[ctum] intellectum ad utilitatem et comodum dicte universsatis in quam promito.

Actum Algezire, VI^{as} die Iunii.

Testes Bartholomeus Enyech de Arandiga et Bernardus Çafabrega, notarius, vicini Algezire.

¶¹ Al marge superior esquerre: [Fact]a est.

¶² Ratllat: Et constituimus vobis presenti. nichil tamen vobis constituimus pro salario presentes maiordomie.

¶³ Ratllat: VII.

||^{2v} Dijous, comptat IIII^a del mes de juny.

Foren trameses per misatgers a la ciutat de València en Miquel Venrell e n'Arnau Valls per intimar al governador la elecció en lo dit dia feta dels jurats, com ne per qual manera era feta, com ne fos estat mal informat, en lo qual viatge estigueren tres dies.

Dimercres, X^a iunii.

Fon fet albarà a'n Bernat Falquó,⁴ majordom dels dits jurats, que donàs al dit en Miquel Venrell XXI sous per lo dit salari.

Divenres, a III^a de ju<n>y del dit any.

Los jurats trameteren per correu Alfonso Sànxez, a'n Bernat Lorenç e en Berenguer Fuster,⁵ menor, notaris, qui eren per misatgers al senyor rey, en Saragoça, los quals hi foren trameses per los jurats del any pus prop pasat.

Gondiçalbus Lopiz de Pomar, Blasius d'Osca et Nicholaus Castelló, iurati ville Algezire simul cum vobis/ Bernardo Laurencii in presenti anno, damus et tradimus ad colligendum peytam presentis anni dicte ville et alquerearum eiusdem ordinata tallis administratione duorum diners per lliura, tali modo vendicione vobis Iohanni Galindo, vicino dicte ville,⁶ presenti et recipienti, et vestris ad procurandum, colligendum et aplicandum et administrandum questiam sive peytam dicte ville et ravallorum et alquerearum eiusdem termini et contribucionis eiusdem que colligi et levare debet hoc anno administracionis nostre ad rationem predictam sub formis, modis et condicionibus in capitulis inter nos et vos conventis, quequidem capitula sunt ea que secuntur.

Primerament, ||^{3r} que vós, dit col·lector, siats tengut collir e plegar la dita peyta bé e feelment, diligent e curiosa, a profit e utilitat de la⁷ universitat de la dita vila segons que mils e pus profitosament porets de tot vostre poder.

Die veneris que fuit XIX^a dies iunii anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXXIX°.

Predictus Iohannes Gali<n>do obtulit dictis venerabilibus iuratis fidanciam ad forum Valencie, videlicet venerabilem Franciscum Serinya, vicinum Algezire, presentem, qui Franciscus promisit restituere dictis iuratis et pro universitati dicte ville quod dictus Iohannes Galindo restituere tenebitur casu quo dictus Iohannes non posse<t> compleri ad predicta restituenda et hoc casu facit dictam fidanciam ad forum Valencie et pro eodem modo predicto bona sua obligavit, presentibus testibus Bernardo de Iuseu,⁸ notario, et Berengario Serra et R(aimund)o Sancii, presbitero.

¶⁴ Ratllat: *de part.* ¶⁵ Ratllat: *notaris.*

¶⁶ Ratllat: *ad procurandum, colligendum, aplicandum et administrandum sub formas.*

¶⁷ Ratllat: *dita.* ¶⁸ Ratllat: *Bernardum.*

Actum Algezire, XIII^a die iunii.

Testes Bernardus Sanç, Bernardus Çafabrega, notarius, et Petrus Soler, iunior.

||^{3v} Magister Bartholomeus Urgilles, regens studium gramaticarum ville Algezire, scienter, confiteor et recognosco vobis Bernardo Falquo, notario, procuratori et maiordomo iuratorum ville Algezire anni presentis, presenti et recipienti, quod \de mandato dictorum iuratorum/ dedistis et solvistis michi trescentos solidos regalium Valencie ex illis sexcentis solidis quos universsitas dicte ville michi tenetur dare anno \quolibet/ pro mea pensione regendi dictum studium, et qui sunt de⁹ ultima solutione anni proximi lapssi qui fnivit in mense marci proxime lapssi. Et quia etc., renuncio etc. in cuius etc.¹⁰

Actum Algezire, XIII^a die iunii.

Testes Iohannes Serra,¹¹ filius quondam Arnaldi Serra, et Iacobus Poncii.

Divenres, a XXVI de juny, fon tramés per los dits jurats Alfonso Sànxez, ab lur letra, a Saragoça, als misatgers en Bernat Lorenç e en Berenguer Fuster.

Bernardus Aymar, presbiter, beneficiatus capellanie quam instituit Franciscus de Termens, notarius, defunctus, in ecclesia beate Caterine ville Algezire, concedo et recognosco vobis Iohanni Galindo, collectori questie sive peyte dicte ville anni presentis, absentis ut presenti, quod mandato dictorum iuratorum dedistis et solvistis michi omnes illos quingentos solidos regalium Valencie quos universsitas dicte ville michi, ut beneficiato predicto/, dare et solvere tenebatur in proximo lapso festo sancti Iohannis Iunii pro censu. Et ideo renuncio etc., in cuius etc.¹²

Actum Algezire, XXVII^a die iunii.

Testes Michael Venrell, maior, et Iacobus Falquo, vicini Algezire.

||^{4r} Dimecres,¹³ comptat primer de juliol *presentis anni.*

Fon feta la crida infrasegüent per en Jacme Soler, corredor, ab trompetes, trompes e tabals, per los lochs acostumats de la dita vila hon se acostumen fer senblants crides, present mi, Guillem Mir, notari, qui legia la dejús escrita crida:

Ara hojats que us fan saber los honrats jurats de la vila d'Algezira, que com ells vullen començar entendre en la reddició dels comptes donadós per en Bernat Sanç, col·lector de la peyta de la dita vila e de fora vila en l'any proppassat, e d'en Vicent d'Esplugues, col·lector de la talla de la sisa o inposició de les alqueries de

¶⁹ Ratllat: I.

¶¹⁰ Al marge esquerre: *Fuit facta*. El document resta cancel·lat amb una aspa.

¶¹¹ Ratllat: *et Ia(cob)us*.

¶¹² El document està cancel·lat amb una aspa.

¶¹³ Ratllat: *Dicmenge comptat*.

la dita vila en l'any proppassat, e d'en Berenguer Serra, procurador e majordom dels honrats jurats en lo dit any proppassat de les rebudes e dates per aquells fetes per les dites rahons, per tal, intimen e notifiquen¹⁴ e dien a tots aquells qui ésser e entrevenir volran en les reddicions dels dits comptes que demà, que serà dijous, e d'allí a avant contínuament, sien en la sala del consell de la dita vila hon los dits jurats rebran los dits comptes, per veure retre los dits comptes e per inpugnar¹⁵ e contradir aquells, si mester serà. En altra manera, los dits jurats reebran los dits comptes e difiniran e clouran aquells e faran en aquells ço que fahedor hi serà.

¶^{4v} *Berengarius Serra, procurator et maiordomus iuratorum ville Algezire in anno proxime lapsso, confiteor et recognosco vobis Vincencio d'Esplugues, collectori talle inposicionis¹⁶ in qua sunt taxati habitantes alquerearum dicte ville ad rationem quatuor denariorum et sex denariorum \pro quolibet capite/ in dicto proxime lapsso anno, absentis ut presenti, quod in dicto proxime lapsso \anno/ dedistis et tradidistis michi nomine quo supra¹⁷ centum triginta et duos solidos regalium de denariis dicte vostre collectorie, de quibus vobis non faci-mus aliquam cautelam. Et ideo renuncio etc., in cuius etc.¹⁸*

Actum Algezire, IX^a die iulii.

Testes Bernardus Fuster, iunior, et Bernardus Çafabrega, notarii, vicini Algezire.

Bernardus Falquo, notarius, procurator ac maiordomus venerabilium iuratorum ville Algezire anni presentis, concedo et in veritate recognosco vobis Berengario Serra, procuratori ac maiordomo¹⁹ venerabilium iuratorum dicte ville anni proxime lapssi, presenti et recipienti, quod de denariis dicte nostre maiordomie dedistis et tradidistis michi sexcentos solidos regalium. Et ideo renuncio etc., in cuius etc.²⁰

Actum ut supra.

Testes Berengarius Fuster, iunior, et Bernardus Çafabrega, notarii.

¶^{5r} *Iohannes de Miraculo, fisicus, vicinus Algezire, scienter confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, collectori questie sive peyte dicte ville, absentis ut presenti, quod²¹ \de/ illis CCC^{cs} solidis quos universsitas dicte ville michi tenetur dare anno quolibet pro mea pensione \mandato venerabilium iuratorum dicte ville/ dedistis et solvistis michi ducentos solidos regalium Valencie qui sunt de solucione quam dicta universsitas michi facere tenebatur in proximo lapsso festo sancti Iohannis iunii. Et quia rei veritas hec est, renuncio etc., in cuius rei etc.²²*

Actum Algezire, XVII^a die iulii.

Testes Ferdinandus Sanxez Amoros et Petrus Soler, preco, vicini Algezire.

¶¹⁴ Ratllat: a tots. ¶¹⁵ Ratllat: a aquells. ¶¹⁶ Ratllat: habitantium alquerearum dicte ville.

¶¹⁷ Ratllat: de quibus. ¶¹⁸ Document cancel·lat amb una aspa.

¶¹⁹ Ratllat: iuratorum. ¶²⁰ Al marge esquerre: Fuit facta. ¶²¹ Ratllat: ex.

¶²² Al marge esquerre: Fuit facta. Document cancel·lat amb una aspa.

Iohannes de Miraculo, fisicus, vicinus Algezire, scienter confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, vicino dicte <ville>, collectori questie sive peyte ville Algezire et alque-rearum eiusdem in presenti anno, presenti et recipienti, quod ex illis quadringentis solidis quos universsitas dicte ville michi tenetur dare anno quolibet pro mea penssione,²³ dedistis et solvistis michi mandato venerabilium iuratorum dicte ville ducentos solidos regalium qui sunt de solucione festi Natalis Domini primo venturo, anticipando terminum dicte solucio-nis. Et quia rei veritas hec est, renuncio omni excepcioni etc., in cuius rei etc.²⁴

Actum Algezire, XXI^a die iulii.

Testes Bartholomeus de la Mata, sartor, et Bartholomeus Adzebro, panitonsor, vicini Algezire.

||^{5v} *Caterina, uxor quondam Anthonii Boquet, notarii defuncti, heres universalis bo-norum omnium que quondam fuerunt Saurine, uxoris quondam Iohannes Perez d'Asin defunctorum, scienter confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, collectori questie sive peyte dicte ville anni presentis, presenti et recipienti, quod mandato venerabilium iuratorum dicte ville dedistis et solvistis michi trescentos solidos regalium Valencie quos universitas dicte ville michi facit de censu quolibet anno in quolibet festo beate Margarite, et qui sunt de dic-to festo proxime lapsso. Et quia rei veritas hec est, renuncio etc., in cuius rei etc.²⁵*

Actum Algezire, XXIII^a die iulii.

Testes Iacobus Guerau et Geraldus de Vallbona, vicini Algezire.

Bernardus Vidal, apothecarius, vicinus Algezire, operarius luminarie eclessie beate Caterine dicte ville in presenti anno, confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, collecto-ri questie sive peyte dicte ville, presenti et recipienti, quod mandato venerabilium iuratorum dicte ville dedistis et solvistis michi octoginta solidos regalium Valencie pro dicto opere dicte luminarie, anticipando terminum solucionis prefixe. Et <quia> rei veritas hec est, renuncio omni excepcioni predictorum LXXX^a solidorum monete predictae a vobis non habitorum et non receptorum ut predicatur et doli, in cuius rei etc.²⁶

Actum ut supra.

Testes Petrus²⁷ Mathei, vicarius ecclesie predictae, et Sanxius de Moya, vicini Algezire.

||^{6r} *Esparça, uxor quondam Francisci d'Esparça, defuncti, habitatrix ville Algezire, confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, collectori questie sive peyte dicte ville in pre-senti anno, presenti et recipienti, quod mandato venerabilium iuratorum dicte ville dedistis et solvistis michi omnes illos ducentos et quinquaginta solidos quos universsitas dicte ville*

¶²³ Ratllat: *mad.*

¶²⁴ Document cancel·lat amb una aspa.

¶²⁵ Document cancel·lat amb una aspa.

¶²⁶ Document cancel·lat amb una aspa. ¶²⁷ Ratllat: *Bernardus.*

*michi facit de censu in quolibet festo sancti Iohannis iunii, et qui sunt de dicto festo proxime lapsso. Et quia rei veritas hec est, renuncio etc., in cuius rei etc.*²⁸

Actum Algezire, XXIII^a die iulii.

Testes Romeus Queralt, fusterius, et Bartholomeus de la Mata, sartor, vicini Algezire.

*Ferdinandus Sanxez Amoros, procurator venerabiles Lupi Eximenez de Perencisa, cum publico procuracionis instrumento acto in villa de Elda, XXV^a die Madii anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° VI°, in posse et manu \Bartholomei Soriano, notarii publici, auctoritate regia notarii per totam terram et dominacionem domini regis Aragonie/ habens posse in dicto nomine procuracionis instrumento hec et alia faciendi, confiteor et recognosco vobis Iohanni Galindo, collectori questie sive peyte ville Algezire in presenti ano, presenti et recipienti, quod de mandato venerabilium iuratorum dicte ville dedistis et solvistis michi dicto nomine illos ducentos et quinquaginta solidos regalium quos universsitas dicte ville facit de censu dicto venerabili Lupo Eximenez quolibet anno et qui sunt de festo predicto proxime lapsso. Et quia rei veritas hec est, renuncio etc., in cuius rei etc.*²⁹

Actum Algezire, prima die Augusti.

Testes Anthonius Boquet et Bernardus de Iuseu, notarius, vicini Algezire.

¶^{6v} *Bernardus Falquo, notarius, procurator et maiordomus iuratorum ville Algezire, confiteor et recognosco vobis Laure<n>cio Gil, collectori talle inposicionis alquerearum dicte <ville> presenti etc., quod ex denariis dicte vestre collecte dedistis et³⁰ tradidistis michi dicto nomine quingentos solidos regalium Valencie. Et quia rei veritas hec est, renuncio etc., in cuius rei etc.*³¹

Actum Algezire, V^a die Augusti.

Testes Anthonius Boquet et Marcius Galindo, maior dierum, vicini Algezire.

*Iacobus Falquo, apothecarius, vicinus Algezire, scienter confiteor et recognosco vobis Bernardo Falquo, notario, procuratori ac maiordomo iuratorum dicte ville in presenti anno, presenti et recipienti, quod mandato venerabilium Blasii d'Ozca et Nicholay Castello \ iuratorum/ nobis in presencia notarii infrascripti facto dedistis et solvistis michi quingentos solidos regalium Valencie quos michi debebantur per universsitatem dicte ville racione cere et facturarum luminarie anni proxime lapssi. Et quia rei veritas hec est, renuncio omni exceptioni etc., in cuius rei etc.*³²

Actum ut supra.

Testes qui supra.

¶²⁸ Document cancel·lat amb una aspa.

¶²⁹ Document cancel·lat amb una aspa. ¶³⁰ Ratllat: *solvist*.

¶³¹ Al marge esquerre: *Fuit facta*. Document cancel·lat amb una aspa.

¶³² Document cancel·lat amb una aspa.

fontS històriques valencianeS
64.

Ajuntament d'Alzira

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA